

ד"ר חדווה בר
המפקחת על הבנקים
בנק ישראל

לכבוד:
עו"ד מיכל הלפרין
הממונה על הגבלים עסקיים
רשות הגבלים עסקיים

הנדון: קריאה להתנגדות למיזוג מזרחי-איגוד

מכובדותינו,

לפני מספר ימים התפרסמה¹ הכוונה למזג את בנק איגוד לתוך בנק מזרחי-טפחות בעסקה של החלפת מניות עם בעלי השליטה באיגוד. מעט לאחר מכן, פורסם כי המפקחת כבר תומכת במיזוג זה².

על רקע זה, ולאחר שלמדנו את הנושא, אנו מעוניינים להביא בפניכם את עמדתנו.

לעמדתנו, מדובר בעסקה אשר תביא בסבירות גבוהה להקטנת התחרות ולהגברת הריכוזיות בשוק הבנקאות מהטעמים אותם נפרט בהמשך, והמצביעים כולם לאותו כיוון נוגד תחרות.

לפיכך, אנו קוראים לכן להשתמש בסמכותכן לפי החוק, ולא לאשר את המיזוג הנ"ל, זאת הן מטעמים ענייניים פרטניים והן מטעמים ציבוריים רחבים יותר, כפי שמפורט להלן.

טעמים ענייניים פרטניים

1. ניסיונות העבר למזג בנקים קטנים לבינוניים על מנת ליצור בנק גדול ותחרותי יותר - התגלו ככישלון. הבנקים הבינוניים אכן גדלו, אולם לא קרה שום שינוי משמעותי וממשי מבחינת הגברת התחרות; בכלל זאת ניתן למנות את - מיזוג הבנקים "אוצר החיל", "מסד", "בנק פאג'יי" ו"יובנק" לבנק הבינלאומי, ומיזוג בנק "יהב" למזרחי; למרות הגדלה משמעותית של כמות הלקוחות בבנקים הממוזגים לא חזינו בתחרות משמעותית על פערי הריבית או על עמלות משמעותיות.
2. המיזוג צפוי לפגוע בתחרות משום שהוא מעלים בנק עם תמריץ תחרותי מוכח: בנק איגוד הראה ומראה סימני תחרות וחדשנות מול שאר הבנקים בהציעו, בין השאר, "חשבון הפוך"³ - המקודם גם באמצעות מסע פרסום משמעותי וייחודי; המיזוג המדובר יאיץ, מן הסתם, מגמה חיובית זאת.
3. בנק המזרחי איננו בנק בינוני מן המניין - הוא הבנק השלישי בישראל לפי מדדים שונים, וקירובו אל הדואופול של פועלים ולאומי, המכתיב סטגנציה תחרותית, יתרום לשימור המצב הסטטי הקיים שאינו תחרותי במקום לקידום התחרות.

¹ דיווח במאיה

² כתבה בכלכליסט

³ קישור לדף חשבון הפוך

4. לבנק איגוד היו 10 שנים להקמת מערך מיחשוב עצמאי⁴ (ויש שיאמרו 15 שנה⁵), והימנעותו מהקמת מערך שכזה, ובמשתמע גם ייעול בפעולותיו, לא צריכה לזכות את בעלי השליטה ב"פרס" בצורת מכירה נוחה של מניותיהם בפרמיה נאה למתחריהם, שהיא בעצם מחיר העלמתו של פוטנציאל תחרות נוספת בשוק.
5. הבעיה הקיימת לבנק איגוד בעניין עלות הקמת מערך מיחשוב עצמאי צריכה להוות תמריץ למשרד האוצר ולוועדת היישום לקדם בלוח זמנים מואץ הקמת תשתית טכנולוגית (IT) לבנקים קטנים ולמתחרים חדשים, ובכל מקרה, לא יכולה להוות תירוץ או בסיס להקטנת התחרות בענף; הפיתרון הנאות לכך הוא לומר לבעלי בנק איגוד להמתין תקופת זמן נוספת עד להבשלת הפתרון של התשתית הטכנולוגית האחודה, כפי שזו נחקקה ברפורמת ועדת שטרומ.
6. לדעתנו, מיזוג שבו הגורם השלישי בגודלו בשוק אוליגופולי ממזג לתוכו שחקן מחולל תחרות או בעל פוטנציאל לחולל תחרות - הינו מיזוג בלתי חוקי בעליל.

טעמים ציבוריים

7. הועדה להגברת התחרותיות בשירותים בנקאיים ופיננסיים נפוצים ("ועדת שטרומ") המליצה חד-משמעית להגדיל את מספר השחקנים בשוק הבנקאות על מנת לקדם את התחרות; על כן – הקטנת מספר השחקנים, היא צעד נוגד תחרות בעליל.
8. לעניין זה לא מיותר להזכיר, שהן רשות ההגבלים והן בנק ישראל היו שותפים בכירים לוועדת שטרומ, והינם שותפים בכירים בוועדת היישום העוקבת אחרי יישום המסקנות כפי שחוקקו בכנסת.
9. בהמשך לסעיף 7, הרי שעד לרגע זה לא ננקטו על ידי גורמי הממשל השונים צעדים מעשיים משמעותיים להגדלת התחרות ולהקטנת התחרות בשוק הבנקאות, ועל כן פעולת מיזוג בין מתחרים בשוק זה הינה בבחינת "קביעת עובדה בשטח" שהינה עובדה דווקאית לרוח מסקנות ועדת שטרומ והחוק שחוקק בעקבותיה.
10. על כן, מהבחינה הציבורית, אישור המיזוג הינו בבחינת פעולה שמטרתה הכשלה של מטרות ועדת שטרומ – "תקיעת מקלות בגלגלי התחרות", ועל כן יש להתנגד לכך בתוקף.

⁴ החלטת הממונה על הגבלים עסקיים - מס' תיק 5000773 מיום 13.02.2008

⁵ הודעה לעיתונות של רשות הגבלים עסקיים מיום 28.02.2002

חלופות לאישור המיזוג

מכל האמור לעיל עולה, כי אישור המיזוג כפי שמוצע כרגע הינו צעד נוגד תחרות, ועל כן, אנו קוראים לכן להתנגד לו במתכונתו הנוכחית, ולמנוע אותו לטובת האינטרס הציבורי, מכוחו אתן פועלות.

בצד האופרטיבי - אנו מבקשים מכן לבחון את החלופות הבאות:

- א. ביזור אחזקות בעלי השליטה לציבור דרך הבורסה לניירות ערך
- ב. מכירה לבעלי שליטה חדשים שיתחייבו ליעל את הבנק בשיתוף העובדים, ולהפוך אותו לתחרותי תוך מתן לוחות זמנים ומדדים כמותיים לתחרות כאמור
- ג. אישור המיזוג בתנאי שהבנק הממוזג (מזרחי) יתחייב לשיפור התחרותיות בסקטורים הבעייתיים (העסקים הקטנים ומשקי הבית) באופן מדיד ובלוחות זמנים מוגדרים (לדוגמה, הורדת פערי ריבית מול שני הבנקים הגדולים באופן משמעותי - לפחות 15% מהרמה הקיימת כיום, ולפרק זמן משמעותי).

אנו עומדים לרשותכן בכל פרט נוסף ככל שידרש.

נודה על אישור קבלת מכתבנו זה ועל התייחסותכן אליו.

בברכה,

ד"ר הראל פרימק, יו"ר משותף, צדק פיננסי
ברק גונן, יו"ר משותף צדק פיננסי, רכז קואליציית הארגונים החברתיים
עו"ד לינור דויטש, לובי 99
ספיר בלזר, ישראל 2050
ד"ר שלי גוטפריד, הציבור החדש
גלעד א. סברדלוב ישראל יקרה לנו
פז כהן, מנכ"ל אנו

העתקים: ח"כ משה כחלון, שר האוצר
ח"כ אלי כהן, שר הכלכלה
ח"כ משה גפני, יו"ר ועדת הכספים, הכנסת